

RASESPESIFIKKE AVLSTRATEGIER FOR COLLIE LANGHÅR

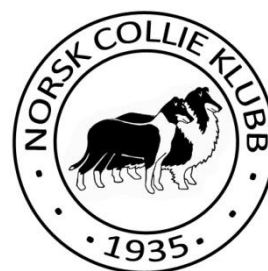

Versjon 1

Gyldig til 01.04.2020

**Norsk
Kennel Klub**
HUNDEEIERNES ORGANISASJON

Innhold

GENERELT	3
Historikk	3
OVERORDNET MÅL FOR RASEN	5
RASENS POPULASJON.....	5
BESKRIVELSE AV KORTSIKTIGE OG LANGSIKTIGE MÅL	7
PRIORITERING OG STRATEGI FOR Å NÅ MÅLENE	7
Kartlegging av årsak til mindre valpekull, tisper som går tomme og sene aborter.....	7
Øke rasens populasjonen	7
Øke bevisstheten om den rasetypiske collie i forhold til innhenting av avlsmateriale fra andre land ..	7
HELSE	7
GENERELL BESKRIVELSE AV HELSESITUASJONEN I RASEN.....	7
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål.....	8
PRIORITERING OG STRATEGI FOR Å NÅ MALENE	9
Øke antall av voksne hunder som øyelyses:.....	9
Øke antallet av hunder som HD-røntges:.....	10
Kartlegge nødvendigheten av testing for MDR1:	10
Kartlegge årsaken til reproduksjonsproblemer:	12
MENTALITET OG BRUKSEGENSKAPER	12
MENTALITET OG BRUKSEGENSKAPER I FORHOLD TIL RASESTANDARDEN	12
ATFERD.....	12
ATFERDSPROBLEMER.....	12
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål.....	16
Prioritering og strategi for å nå målene	16
EKSTERIØR	16
Eksteriørbedømmelser:.....	16
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål.....	18
Prioritering og strategi for å nå målene.....	18
OPPSUMMERING	18
Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål.	19
Plan for videre arbeid i klubben.....	19

GENERELT

Rasens historie; bakgrunn og utvikling

Historikk

HISTORIE; Collien (skotsk fårehund) er en gjeterhund. Gjeterhunder har i alle tider vært i menneskets tjeneste, man kan lese om dem i Bibelen og andre gamle skrifter, etter hvert ble de spesialisert på hvert sine områder, og collien ble kun benyttet til å gjete sauer.

Langhåret collie har vært benyttet i flere hundre år av de skotske gjeterne. Behovet for en god sauevokter i fjelldistriktene var meget nødvendig. Oppe i fjellene kunne klimaet være temmelig surt og kaldt på vinterstid, så gjeterhunden utviklet en lang, tett og vannavstøtende pels. Den elegante og aristokratiske collien vi kjenner fra utstillingsringen i dag har sine røtter fra "Working Dogs".

Det er vanskelig helt å fastslå colliens opprinnelse. En teori er at sigøynere bragte den inn til de britiske øyer, de hadde bestandig med seg collielignende hunder som passet på sauene deres, senere tror man det ble krysset inn andre raser, mange mener setter (gordon og irsk) også newfoundlandshund er nevnt.

En teori er at collie, som ble oppdrettet av Highland Sheppards, ble meget selektivt brukt i avlsarbeid. De beholdt bare de colliene som hadde den fullkomne forståelse for det arbeid den skulle gjøre, og som var hensiktsmessig bygget. Den tidlige collien var mer lavstilt enn dagens, den var mer grov i skallen med en mye dypere stopp. Siste periode av 1800 tallet tok den selektive avlen mer og mer retning av eleganse og ikke minst ble det lagt mer og mer vekt på hode og uttrykk. Collien var allerede da på vei til å bli en hoderase. Man mener at Borzoi ble krysset inn for å få mer eleganse og lengre hode.

Første gang collien deltok på utstilling var i Birmingham 1860, klassen het "Sheepdogs of all Varieties".

I 1871 ble Old Cockie stilt ut, det ble sensasjon første gang han entret utstillingsringen. Han hadde en usedvanlig vakker sobel farge (gyllenbrun). På det tidspunkt var fargen meget sjelden, i dag er den soble fargen den mest etterspurte. "Old Cockie" kom til å dominere utstillingsringen de neste årene. Denne hunden fikk en meget stor innflytelse på avlen. I det Royale England hadde det mye og si at Dronning Victoria fattet stor innteresse for rasen: På Cruft Show i februar 1892 stilte det flere collies fra Royal Kennel, og flere vant forskjellige priser.

ADFERD; For å få en forståelse av hvordan en collie fungerer er det meget viktig å vite hva collien opprinnelig ble benyttet til.

Collien fikk en meget stor betydning for den skotske gjeteren, det var også de som i begynnelsen avlet og formet collien, både temperament og utseende. Det var helt essensielt viktig at den hadde et rolig og vennlig sinnelag, at den var lettlært og kunne arbeide tett sammen med sin gjeter. På grunn av arbeidet med lam og sau over store områder på det skotske høylandet ble hunder med for stor aggressivitet ikke avlet på.

I dens tette samarbeid med gjeteren utviklet den en meget sterk tilknytning til mennesker. For å oppfylle de krav som stilles til en gjeterhund, skal den være lærenem og samarbeidsvillig, den skal være pålitelig og ikke skarp ovenfor verken sauer eller lam. Collien skal kunne arbeide tett sammen med andre hunder, og derfor skal de være sosiale og ikke slåss med hverandre.

Collien er usedvanlig sosial, og det er ikke uvanlig at flere hanner går fredelig sammen. Hundene skal ha et naturlig og instinktivt anlegg for samarbeide og det og være del av en flokk. Den karakteren som gir en perfekt gjeterhund, er de samme egenskapene som gir en aldeles praktfull familiehund. Det er vel ingen raser som er programmert til å være familiehund, men noen passer bedre enn andre.

Collien er en av de raser som villig innordner seg de forhold den blir tildelt. En collie maser ikke om mosjon, men så klart den trenger det! Viktigst for collien er at den får være en del av familiens fellesskap. Er det små barn i huset er det helt vanlig at den påtar seg "passe på" oppgaven.

De fleste som har en collie med på tur har opplevd dens frustrasjon hvis det er flere som går i forskjellige retninger. Den jobber hardt for å holde flokken samlet. Stor er dens lettelse når alle er samlet igjen, da kan den slappe av, vel vitende om at jobben er fullført.

Vi tør påstå at collien er født veloppdragen, hvilket selvfølgelig er en sannhet med modifikasjoner, for naturligvis, en collievalp kan som andre valper gjøre rampestreker.

UTSEENDE; Collien er en vakker hund med et verdig og aristokratisk utseende. Den er en middelstor hund, skulderhøyde for hanner 56-61 cm, 21-29 kg. Tisper 51-56 cm, 18-25 kg. Det er en lettbygget hund etter sin høyde. Det som kjennetegner langhåret collie mest er den store vakre pelsen, i fargene sobel og hvit, tricolour, og blue-merle, det er de godkjente fargene.

Til tross for stor pelsmengde er det en lettstelt pels, hvis en gjør en ukentlig innsats med pelsen vil en alltid ha en velstelt collie i huset. Den røyter og skal ikke trimmes eller klippes, bare pyntes på føtter og ører. Om det kommer svære hybelkaniner av dotter, er det en pels som er lett å fjerne fra møbler tepper etc.

Collien er en sunn hunderase som ofte kan leve hele livet uten andre besøk hos dyrlegen enn den vanlige vaksinerings og helsesjekk. Det er ikke uvanlig at collien blir 13-14 år.

COLLIEN I NORGE; Langhåret collie kom til Norge på slutten av 1800 tallet. På Norsk Kennel Klubb's utstilling i 1898 var det påmeldt fem collies. Noen spesiell interesse vakte ikke rasen da.

Tre år senere ble rasen omtalt i klubbens tidsskrift, og man så følgende beskrivelse. Sitat: "Collien, den skotske faarehund". Denne har vunnet ry som selskaphund og nevnes også blant de raser som Dronning Victoria foretrakk.

Første stambokførte collie er nr. 366 Castor født 14. april 1895 og eier var grosserer Haakon Berg, Oslo. På utstillingen i Kristiania 1923 ble det utstilt 2 nye importere og Frans Kiær skriver: Det forekommer meg at der endelig begynner at komme interesse for denne rase". På 50-tallet hadde vi kommet oss etter krigen, standarden var forholdsvis bra på collien her i landet, det begynte å komme flere og flere importere.

I 1993 feiret man at filmhelten "Lassie" fylte 50 år med å gi ut en stor bok. Det var beretningen om "Lassies 50 år som amerikanernes favoritt hund nr.1". Et tragisk element er at "Lassies" far Eric Knight aldri rakk å oppleve hvor enormt populær hans helt ble, flyet hans ble skutt ned over Afrika under andre verdenskrig. At historien om "Lassie" gjorde rasen allment kjent er helt sikkert. Om den var til et gode for rasen kan diskuteres, alle ville ha en "Lassiehund". Oppdrettere som ville profitere på rasen avlet på hunder uten å tenke på rasens beste. Det resulterte i utypiske collies både eksteriør og mentalt. Den fikk et dårlig rykte på seg som ustabil og nervøs. Her i landet er det i fra 60-tallet og oppover til vår tid bevisst avlet på sunne og friske dyr. Mange flinke oppdrettere som uten å tenke penger, men på rasens beste, greide å snu den negative trenden. De fleste synes collien igjen er den optimale familiehund. Og de aller fleste er fornøyd med sin kloke, snille og vakre collie.

OVERORDNET MÅL FOR RASEN

Overordnet mål for rasen er at det avles hunder så nært opp til rasestandarden som mulig.

Rasens avlsarbeid skal følge FCI, NKK og NCK sine avlsbefalinger.

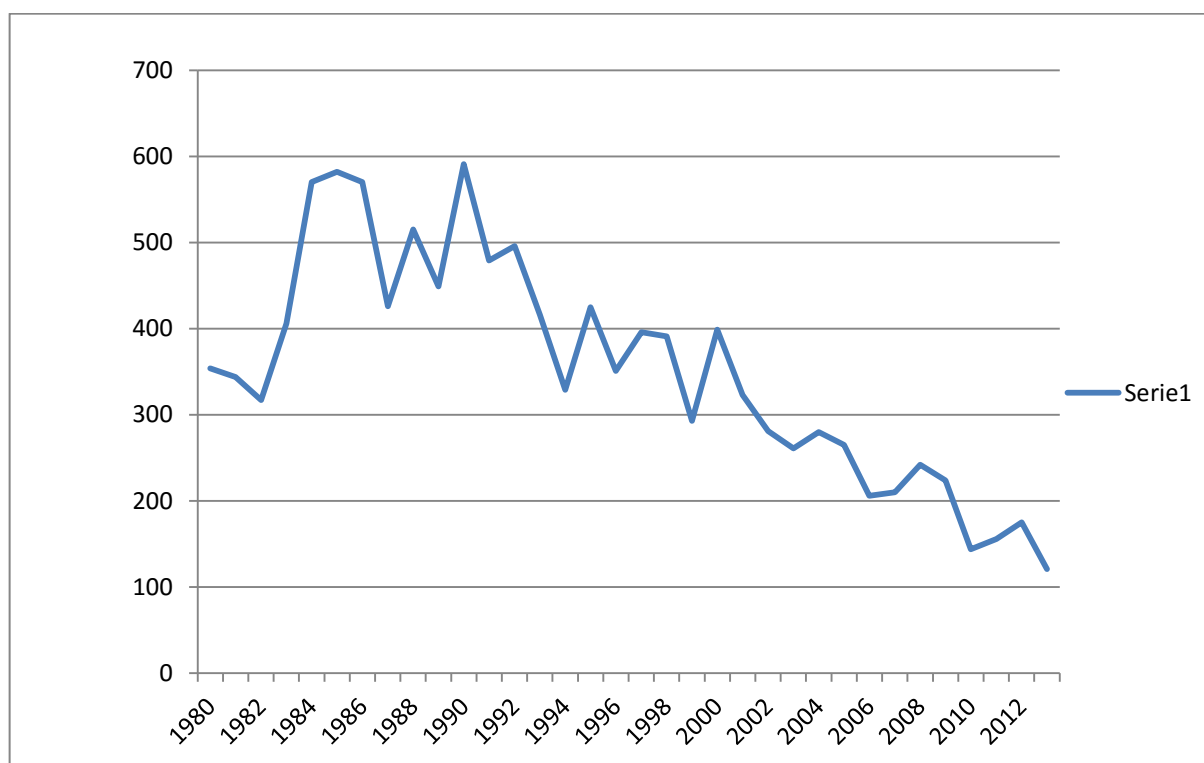
Oppdrettere/eiere av collie langhår skal avle sunne, funksjonelle og typemessig korrekte hunder om det skjer via egen avl eller via import.

Det er klubbens mål at collie langhår skal bevare sine karakteristika i pels, farge og utseende.

Avl og import av collie langhår skal også fokusere på mental helse så vel som fysisk helse. Mentalt stabile collies som kan fungere både i bruks-, eksteriør-, og som familiehund er et overordnet mål. Det er viktig ikke å etterstrebe å lage collien til noe den ikke er.

RASENS POPULASJON

– Populasjonsstørrelse - avkom 1980-2013

– Gjennomsnittlig kullstørrelse - 2010-2014

I perioden 2005-2014 er gns. på fødte kull slik:

2005: 191 valper - 37 kull - gns: 5,1 valper, antall kull 3 valper og mindre: 17 = 45%
2006: 221 valper - 49 kull - gns: 4,5 valper, antall kull 3 valper og mindre: 16 = 32%
2007: 179 valper - 38 kull - gns: 4,7 valper, antall kull 3 valper og mindre: 13 = 34%
2008: 193 valper - 39 kull - gns: 4,9 valper, antall kull 3 valper og mindre: 10 = 25%
2009: 177 valper - 43 kull - gns: 4,1 valper, antall kull 3 valper og mindre: 16 = 37%
2010: 144 valper - 39 kull - gns: 3,7 valper, antall kull 3 valper og mindre: 12 = 30%
2011: 156 valper - 24 kull - gns: 6,5 valper, antall kull 3 valper og mindre: 04 = 16%
2012: 175 valper - 34 kull - gns: 5,1 valper, antall kull 3 valper og mindre: 10 = 29%
2013: 121 valper - 27 kull - gns: 4,5 valper, antall kull 3 valper og mindre: 07 = 25%
2014: 108 valper - 22 kull - gns: 4,9 valper, antall kull 3 valper og mindre: 06 = 27%

– Innnavlsgrad

Innavlsgrad - importert:

2010: 30 importert - gns. innnavlsgrad: 1,683% - 25 av importene 0 i innnavlsgrad
 2011: 17 importert - gns. innnavlsgrad: 0,405% - 6 av importene 0 i innnavlsgrad
 2012: 34 importert - gns. innnavlsgrad: 0,377% - 26 av importene 0 i innnavlsgrad
 2013: 35 importert - gns. innnavlsgrad: 1,634% - 16 av importene 0 i innnavlsgrad
 2014: 18 importert - gns. innnavlsgrad: 2,405% - 10 av importen 0 i innnavlsgrad

Innavlsgrad - kull født i Norge:

2010: 39 kull - gns. innnavlsgrad: 1,709% - gns. på mor: 2,485% - gns. på far: 2,121%
 2011: 24 kull - gns. innnavlsgrad: 0,467% - gns. på mor: 1,702% - gns. på far: 1,407%
 2012: 34 kull - gns. innnavlsgrad: 0,903% - gns. på mor: 1,166% - gns. på far: 1,750%
 2013: 27 kull - gns. innnavlsgrad: 2,498% - gns. på mor: 2,355% - gns. på far: 1,525%
 2014: 22 kull - gns. innnavlsgrad: 1,565% - gns. på mor: 0,673% - gns. på far: 1,018%

- Bruk av avlsdyr (økt bruk av avlsdyr vil øke suksessivt med en øking av populasjonen)
 Avlsrådet vil overvåke matadoravl, i henhold til retningslinjer fra NKK. I perioden som er gjennomgått 2005-2015 er det flere hannhunder som er overskredet disse anbefalingene.

Hannhunder mest brukt i perioden 2005-2015

Navn	Antall kull	Antall valper	Helse kommentarer
Phrostmade's Lover In Gold	16	78	HD-A, ingen øyeresultater på dogweb
Rockwoods Ambitious Answer	10	50	HD-A, ingen øyeresultater på dogweb
Amalie Justin Time	10	43	HD-A, ingen øyeresultater på dogweb
Samhaven Billy	9	42	HD-A, øyelyst voksen ua
Maleza Mystic Man On The Moon	9	41	HD-A, ingen øyeresultater på dogweb
Jerose's Kingly Dreams	8	45	HD-A, ingen øyeresultater på dogweb
Lynmead Lets Go Black	7	44	HD-A, ingen øyeresultater på dogweb
Koakoi Terry Tramp	7	24	HD-A, ingen øyeresultater på dogweb
	76	367	Gns. kull: 4,8

Det er ikke regnet med antall kull totalt for hundens levetid, noen kan ha flere kull. Det er mange som har 5-6 kull i perioden 2010-2015, listen vil da bli oppdatert ved hver revisjon. Oppdrettere bør følge anvisningene når det gjelder matadoravl.

- Innhenting av avlsmateriale fra andre land
 Ved innhenting av avlsmateriale fra andre land, skal oppdrettere sikre at foreldredyr samt importen overholder anbefalingene satt opp av NKK og NCK på øyespeiling og HD.

Tisper/hanner 2010-2015			
Navn	Tisper	Utenlandsk hanne	Norskeid hanne (kan være importert)
2010	39	11	28
2011	24	7	17
2012	34	12	22
2013	27	9	18
2014	22	8	14

BESKRIVELSE AV KORTSIKTIGE OG LANGSIKTIGE MÅL

Et kortsiktig mål vil være å kartlegge årsak til stadig mindre valper i kull, kan sammenhengen ligge på innførsel av dvergbendelorm behandling, bruk av utenlandske hanner, herpes, borealia? Flere tisper er de siste 2 årene gått tomme, og mange sent i drektighetsperioden. Flere oppdrettere har rapportert inn sen-aborter helt opp til 1 uke før fødsel.

Et langsiktig mål vil være å igjen øke populasjonsstørrelsen i rasen etter de siste årenes drastiske fall, dette for å sikre at vi fortsatt har rasetypiske collie langhår i fremtiden.

Et langsiktig mål vil være å øke bevisstheten om den rasetypiske collie og bistå med god nok informasjon slik at avlsmateriale innhentet fra andre land ligger så nært opp til rasestandarden som mulig.

PRIORITERING OG STRATEGI FOR Å NÅ MÅLENE

Kartlegging av årsak til mindre valpekull, tisper som går tomme og sene aborter.

Innhente informasjon rundt medisinsk behandling av tisper før og under drektighet samt bruk av utenlandske hanner.

Utarbeidelse av spørreskjema til oppdrettere samt bevisstgjøre oppdretteres ansvar i forbindelse med innhenting av grunnlagsdata.

Henvende oss til Veterinærhøgskolen for hjelp til å gjennomføre eventuelt studie i løpet av 2016/2017.

Øke rasens populasjonen

Øke synligheten av rasen og dens mangfold innen ulike bruksområder.
Holdningsendring i forhold til beskrivelse av rasen i ulike fora, få frem rasens mange positive egenskaper.
Fokusere på oppdrettere i forhold til god nok kunnskap og informasjon.
Utarbeidelse av valpeguide og oppdretter guide.

Øke bevisstheten om den rasetypiske collie i forhold til innhenting av avlsmateriale fra andre land

Øke bevisstgjøring av rasestandard blant oppdrettere
Fokusere på oppdrettere i forhold til oppdretterkonferanser, kurs og dommerkonferanser
Utarbeidelse av colliekompendiet.

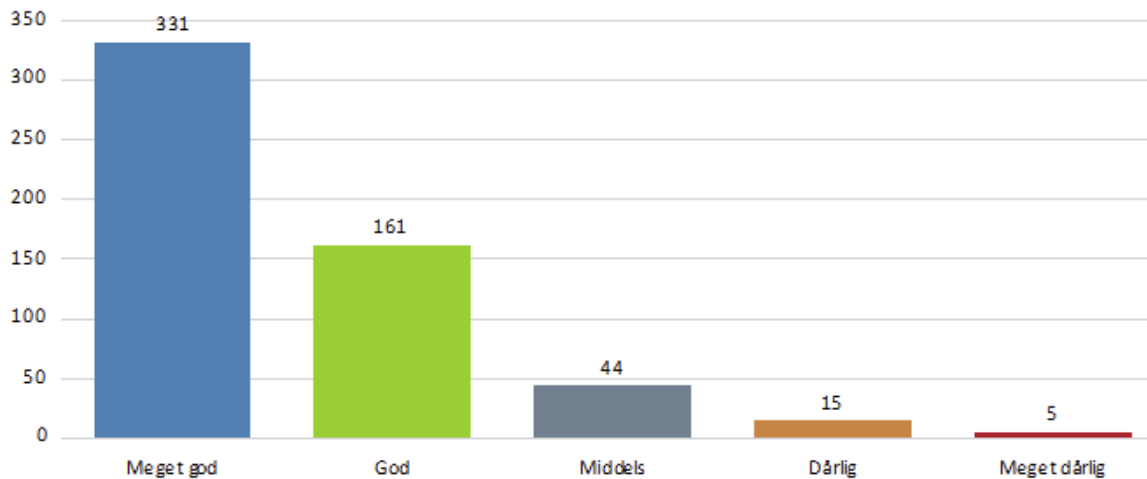
HELSE

GENERELL BESKRIVELSE AV HELSESITUASJONEN I RASEN

– Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter

NCK har gjennomført en omfattende helseundersøkelse på frivillig basis, som dekket både nåværende og tidligere eide hunder. Gjennomgående er collie langhår en sunn rase. Undersøkelsen var inndelt i 2 områder; 1) Generelle helsespørsmål og 2) Delta i lydberørthetsprosjekt i regi av Veterinærhøgskolen (ikke collie spesifikt) og med tilbud om gratis MDR1 test som takk for hjelpen. Hele helserapporten ligger tilgjengelig på www.nck.no.

Hvordan er hundens generelle helse?

I Agria sine nordiske statistikker, ser tallene slik ut:

Collie Langhår

Generell dødsårsak:

- 1) Reproduksjon
- 2) Fordøyelse
- 3) Infeksjoner

Overrepresentert ift. gjennomsnitt på alle raser:

- 1) Gastroenterits (mage/tarm)
- 2) HD
- 3) Svulst i mage/tarm
- 4) Svulst i lever

Collie langhår er ikke overrepresentert når det gjelder antall veterinærbesøk ift. gjennomsnitt på alle raser

Overrepresentert på enkelte sykdommer:

- 1) Fordøyelse
- 2) Reproduksjon tisper
- 3) Urinveiene
- 4) Infeksjoner

Høyrisikoområder:

- 1) Gastroenterits
- 2) Livmorinfeksjon (både åpen/lukket)
- 3) Urinveiene

- Forekomst av reproduksjonsproblemer

Avlsrådet ønsker å kartlegge hvor mange tisper som går tomme, aborterer på grunn av infeksjoner sent i drektighetsperioden, for på den måte å klartlegge bruk av hunder i Norge i forhold til bruk av hunder i utlandet hvor krav om ormekur og fremmed smittefare kan være en faktor.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Kortsiktige mål:

- Øke antallet av voksne hunder som øyelyses
Øyelysning av voksne er ikke bare relevant i forbindelse med avl. Det er først og fremst et dyrevelferd spørsmål. Noen øyesykdommer utvikles sent og selv om valpen er klinisk eller dna fri, kan cea-relaterte sykdommer og f.eks. katarakt oppstå og sees som voksen. Press på bruk av hanner, gjør at mange øyespeiler rundt 1 år og det må sikres at de re-speiles igjen rundt 3 år.

Statistikk øyelysning - resultat dogweb 2010-2014:

Øyelysning 2010-2014 Dogweb

Resultat	Cea/Crd	Coloboma	Distichiasis/Cillier	Cornea Dystrofi	Andre	Valper født
2010 109 øyelyst, 18 voksne og 91 valper	66	2	3		2	144
2011 114 øyelyst, 21 voksne og 97 valper	60	5	7	1	0	156
2012 170 øyelyst, 32 voksne og 138 valper	93	7	7	7	3	175
2013 161 øyelyst, 51 voksne og 110 valper	87	4	14	1	1	121
2014 154 øyelyst, 49 voksne og 105 valper	111	5	19	3	2	108

Viktig å ta med seg at flere øyelyser sine valper og voksne i Sverige og det er derfor vanskelig å gi en nøyaktig vurdering av resultatene.

Det er en utfordring at nesten ingen øyeresultater registreres ved import eller bruk av utenlandsk hannhund. Samme gjelder oppdrettere som øyelyser både voksne og kull i Sverige. Avlsrådet vil etablere en database, hvor oppdrettere kan sende inn øyelysningsattester foretatt i utlandet og databasen vil være tilgjengelig på klubbens hjemmeside.

Statistikk på valpekull 2010-2015 på foreldres øyelysning:

Valpekull 2010-2015

Kull	Begge foreldre øyelyst	Ene foreldre øyelyst	Ingen øyelyst	Utenlandsk hanne
2010 - 39 kull	0	11	28	6
2011 - 24 kull	0	5	19	6
2012 - 34 kull	0	9	25	13
2013 - 27 kull	5	11	11	7
2014 - 22 kull	4	5	13	6

I disse tallene vet vi at flere voksne er øyelyst i Sverige. Men det er fortsatt mange oppdrettere som lager kull med avlstisper og hanner som ikke er øyelyst.

- Øke antallet av hunder som HD røntges

Langsiktige mål:

- Kartlegge nødvendigheten av testing for MDR1
- Kartlegge årsaker til reproduksjonsproblemer

PRIORITERING OG STRATEGI FOR Å NÅ MALENE

Øke antall av voksne hunder som øyelyses:

Nedsette krav om at alle avlsdyr skal øyelyses som voksne før de benyttes.

Hannhunder som re speiles før fylte 2 år må speiles på nytt etter fylte 3 år.

Krav om kjent klinisk øyestatus voksen på avlsdyr benyttet både hjemme og i utlandet.

Kartlegge mulighetene til å få til muligheter for øyespeiling av hunder på NCK sine egne spesial utstillinger.

Jobbe for å få til et bonusprogram for øyespeiling.

Øke antallet av hunder som HD-røntges:

På bakgrunn av HD-index som pr i dag foreligger på DogWeb er det dessverre vanskelig å tyde hvordan HD problematikken ligger an på rasen.

Arbeide for å få til HD dager i ulike deler av landet i samarbeid med gode dyreklinikker med rabatterte priser på røntgen av hunder, på denne måten kan vi samle flere til å undersøke sine hunder.

Jobbe for å få til en form for bonusprogram for røntging.

Bevisstgjøre oppdretteres ansvar i forhold til å få røntget sine avkom.

Statistikk HD 2010-2014

	Antall	HD-A	HD-B	HD-C	HD-D	HD-E
2010	89	65	12	5	4	3
		Total A/B	86,50 %	5,60 %	4,50 %	3,40 %
2011	98	66	14	6	9	3
			81,60 %	6,10 %	9,10 %	3 %
2012	93	59	19	6	8	1
			83,90 %	6,50 %	8,60 %	1,00 %
2013	95	68	6	4	15	2
			77,90 %	4,20 %	15,80 %	2,10 %
2014	74	50	17	4	3	0
			90,50 %	5,40 %	4,00 %	0,00 %

Kartlegge nødvendigheten av testing for MDR1:

Kartlegge de vitenskapelige aspekter for MDR1. Veterinærhøgskolen UMBU foretok en kartlegging via frivillig innlevering av blodprøver i 2013. Rapporten er ferdig og ser ut som følger:

LEGEMIDDELOVERFØLSOMHET HOS COLLIE RAPPORT FRA EN NORSK UNDERSØKELSE

Mange vet at collie kan være overfølsomme ved bruk av enkelte legemidler, slik som ivermektin som brukes til parasittbehandling. I samarbeid med Norsk Collie Klubb og Norsk Kennel Klub gjennomførte vi en undersøkelse i 2013 der vi studerte hvor vanlig denne overfølsomheten er hos norsk collie. Overfølsomheten er ikke en sykdom, men kan føre til bivirkninger den dagen din hund blir syk og blir behandlet med enkelte medikamenter. Om din hund er utsatt eller ikke kan du enkelt finne ut ved å ta en blodprøve hos din veterinær.

Hos hund består arvematerialet av mange tusen gener som alltid finnes i par, ett fra mor og ett fra far. Genene styrer produksjonen av kroppsproteinene og bestemmer derfor utseendet og kroppens funksjoner. Om et genpar består av to identiske gener, kalles det homozygot og om et genpar er ulikt, kalles det heterozygot. Det finnes et gen som kalles multidrug resistance gene, MDR1, som koder for et protein som virker som en «pumpe» i celleveggene i enkelte organer. Normal funksjon av denne «pumpen» er viktig for å beskytte hjernen og andre organer mot ulike stoffer og legemidler. I dette genet har det skjedd en endring hos overfølsomme collier og denne mutasjonen er arvelig. Hos en collie som er homozygot for mutasjonen av genet vil hunden ha to endrede gener og ingen normal variant. Dermed finnes ikke disse funksjonelle beskyttende pumper i cellene som omgir hjernen. Ved behandling med enkelte legemidler som for eksempel ivermektin kan det da bli for høy konsentrasjon av medikamentet i hjernen. Slike hunder kan derfor få bivirkninger som skjelvinger, ustøhet, sikling, oppkast og sløvhet.

Vi analyserte blodprøver fra 63 collier i Norge. Hensikten med undersøkelsen var å finne mutasjonshyppigheten i MDR1-genet. Undersøkelsen som illustreres av figur 1 viste at 54 (86%) av hundene hadde mutasjonsendring i arvematerialet og var derfor overfølsomme. Av disse var 28 (44%) homozygote og 26 (41%) heterozygote for mutasjonen. Studier gjort i andre land viser liknende resultat.

Resultatet fra vår undersøkelse viste at forekomsten for medikamentell overfølsomhet hos norske collier er høy. Nesten halvparten av collier i Norge kan antas å mangle pumpen som beskytter hjernen mot visse legemidler. I tillegg viser undersøkelsen at nesten alle collier sannsynligvis har minst en mutasjon i MDR1-genet som kan videreføres til avkommet. Liknende studier viser at også andre gjeterhundsraser, som blant annet shetland sheepdog og australian shepherd, kan ha mutasjonen i MDR1-genet.

Disse kan da være utsatt for å få forgiftningssymptomer av legemidler gitt i normale mengder, og som hos en normal hund ikke vil skape problemer.

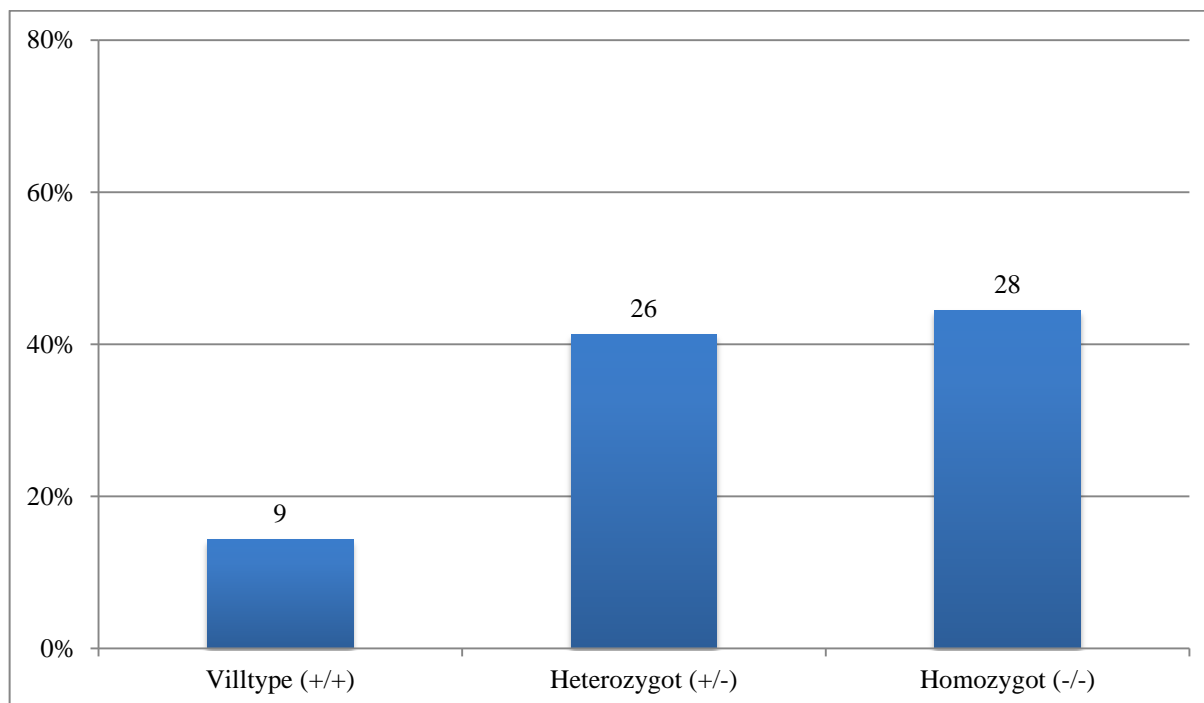
Om hunden din skal behandles med enkelte legemidler mot for eksempel parasitter eller kreft, kan det være nyttig å vite om din collier er utsatt på forhånd. Hos veterinæren din kan du få ytterligere informasjon.

Veterinæren kan også ta blodprøve av hunden din og sende blodprøven inn for analyse. Da kan du få vite om din hund har mutasjonen.

Josefin Hultman
Linda Nordin
Evalinn Pedersen
Professor dr.scient. Lars Moe
Christine Grøndahl-Rosado, stipendiat
Kristin Prestrud, ph.d., veterinærkonsulent NKK
Linn Mari Storengen, stipendiat

Veterinærhøgskolen NMBU
Ullevålsveien 72
Postboks 8146 Dep
0033 Oslo

Statistikk fra NMBU:

Figur 1 viser forekomsten av mutasjonen i MDR1-genet hos 63 collier i Norge. Normale collier, villtype (+/+), har ingen mutasjon i MDR1-genet, heterozygote collier har mutasjon i et av genvariantene (+/-) og homozygote collier har mutasjon i begge varianter av gen (-/-). Det vil si at heterozygote og homozygote hunder er overfølsomme for enkelte legemidler.

Pr. 1.10.2015 er det mulig for alle NCK sine medlemmer å bruke NMBU for testing av MDR1 via blodprøve tatt hos egen veterinær.

Kartlegge årsaken til reproduksjonsproblemer:

Jobbe mot å få til et forskningsprosjekt i samarbeid med veterinærhøyskolen og Agria for å kartlegge mulige kliniske årsaker til reproduksjonsproblemer.

MENTALITET OG BRUKSEGENSKAPER

MENTALITET OG BRUKSEGENSKAPER I FORHOLD TIL RASESTANDARDEN

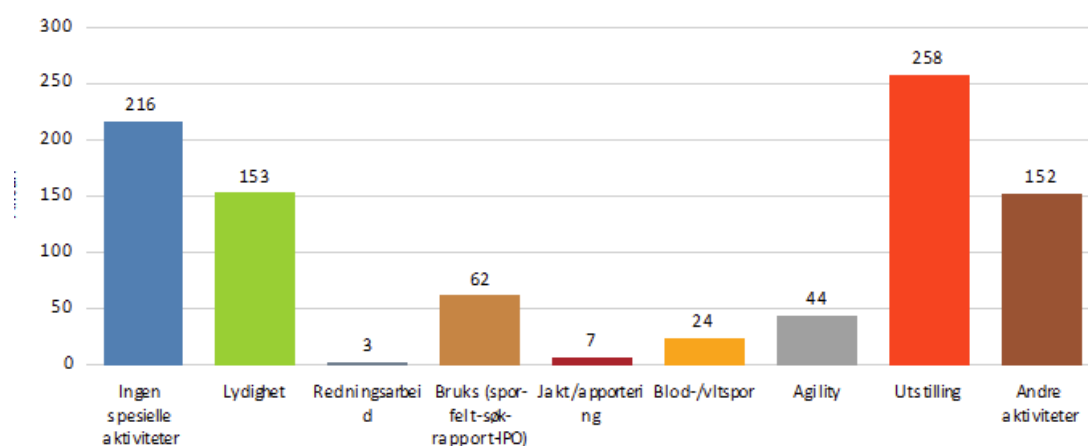
I følge FCI rasestandard er Collie langhår unntatt brukskrav.

Dette medfører derimot ikke at collie ikke kan brukes i ulike bruksgrener.

Den norske collien gjør det meget bra i mange forskjellige bruksgrener og er en meget allsidig hunderase. Samtidig påpeker vi at det alltid er viktig å ha med rasens opprinnelse og bruksområde.

Det er meget gledelig også å se at rasen fortsatt blir brukt til sitt opprinnelige formål.

Ifm. gjennomført helseundersøkelse i 2013, via ca. 559 svar, angis det nedenfor hva innsender bruker collien sin til:

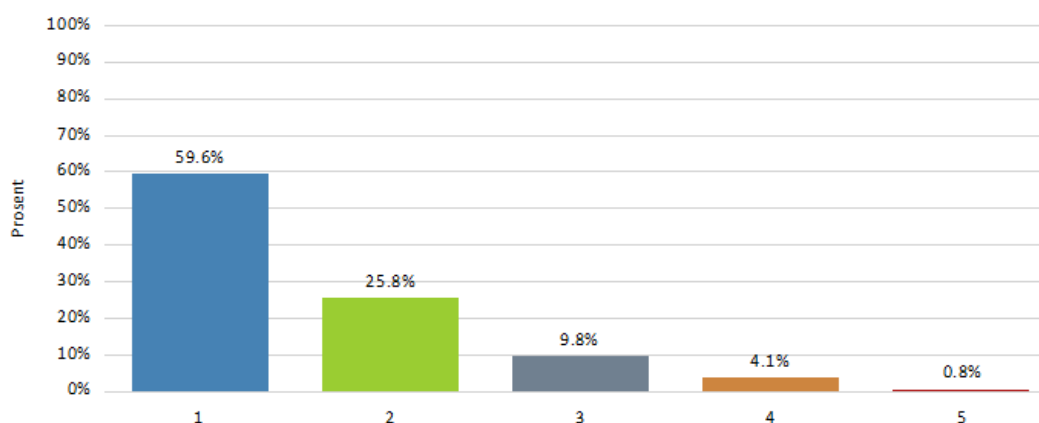

ATFERD

ATFERDSPROBLEMER

I følge helseundersøkelsen foretatt i 2013 er 85% meget godt fornøyd eller fornøyd med colliens atferd. Statistikk i fra helseundersøkelsen:

Generell adferd:

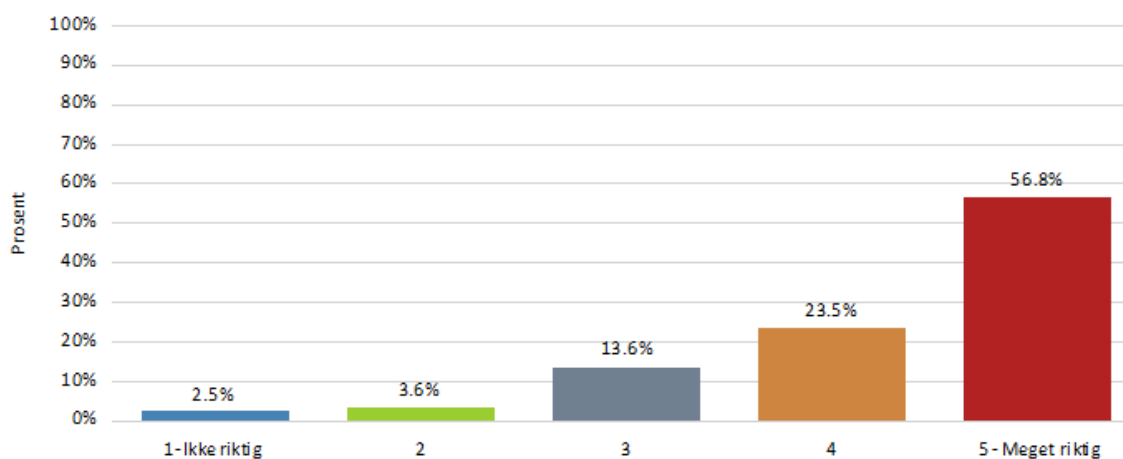

Navn	Antall	Prosent
Meget godt	317	59,6%
Godt	137	25,8%
Middels	52	9,8%
Dårlig	22	4,1%
Svært dårlig	4	0,8%
N	532	

Kontaktsøkende

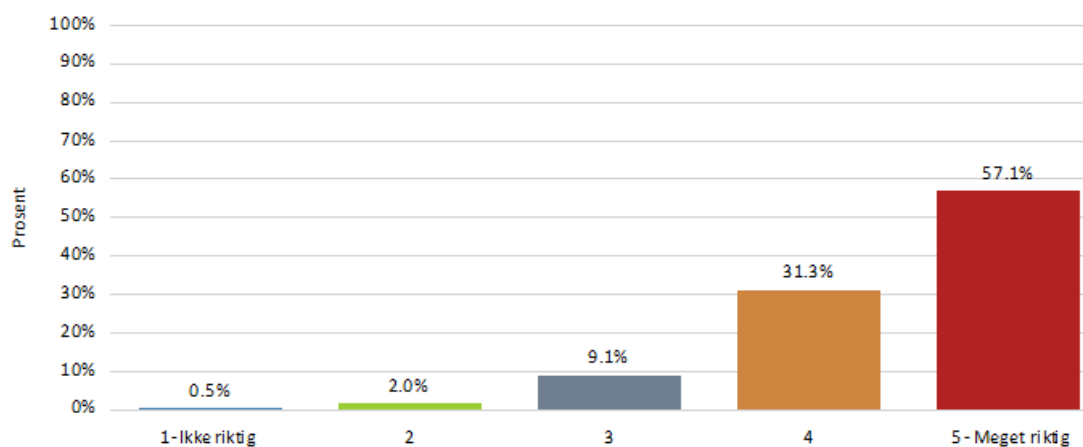
Ca 80% av hundene er oppfattet som «ganske eller meget» kontaktsøkende

116. Kontaktsøkende

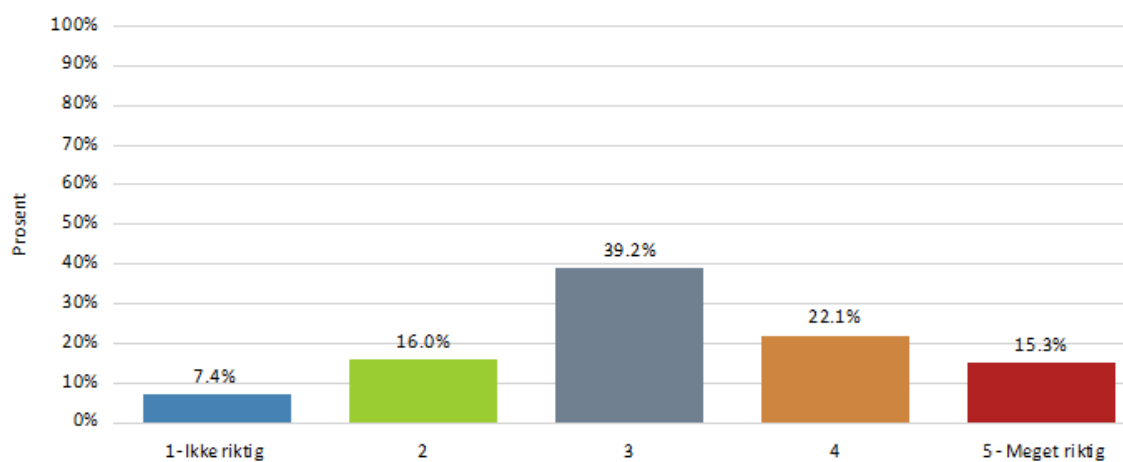
Ca 88% av hundene er oppfattet som «ganske eller meget» lettlærte

117. Lettlært

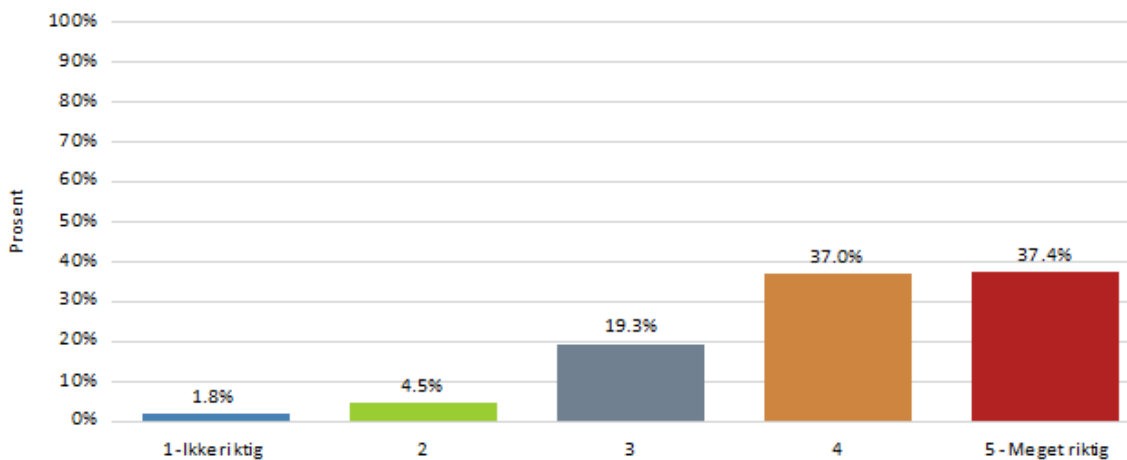

37% av hundene er oppfattet som «ganske eller meget» tøffe av sine eiere

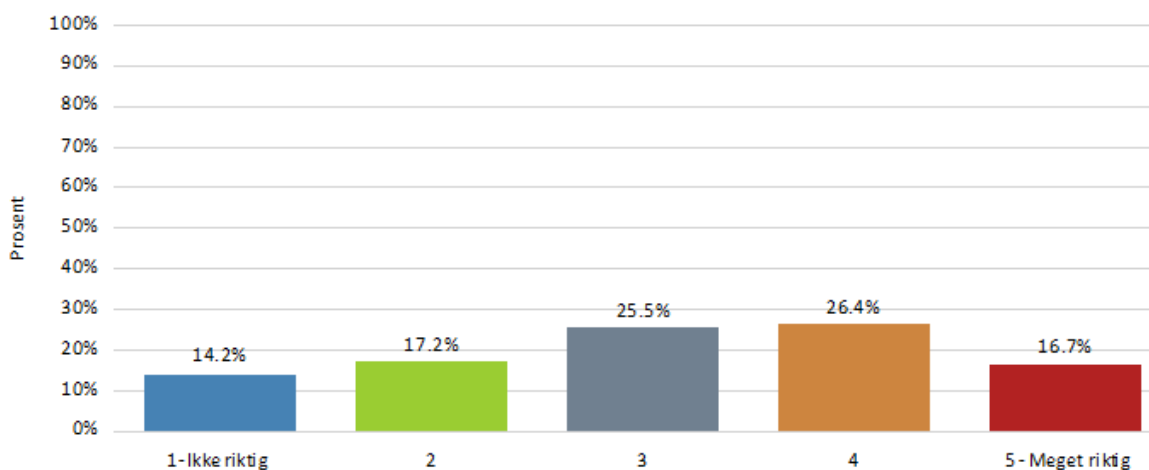
118. Tøff

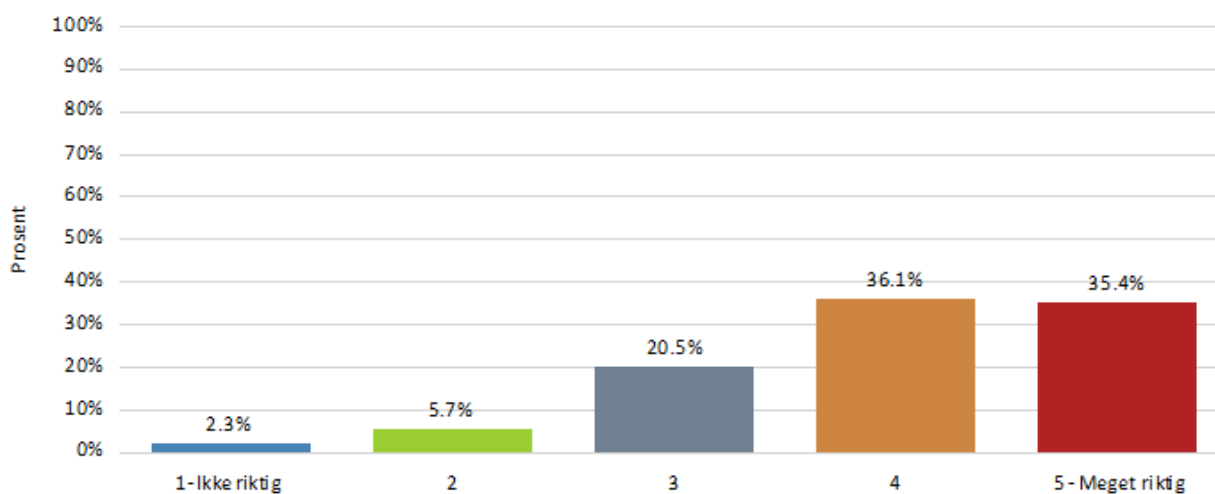
74 % av hundene oppfattes som «ganske eller meget» nysgjerrige av sine eiere

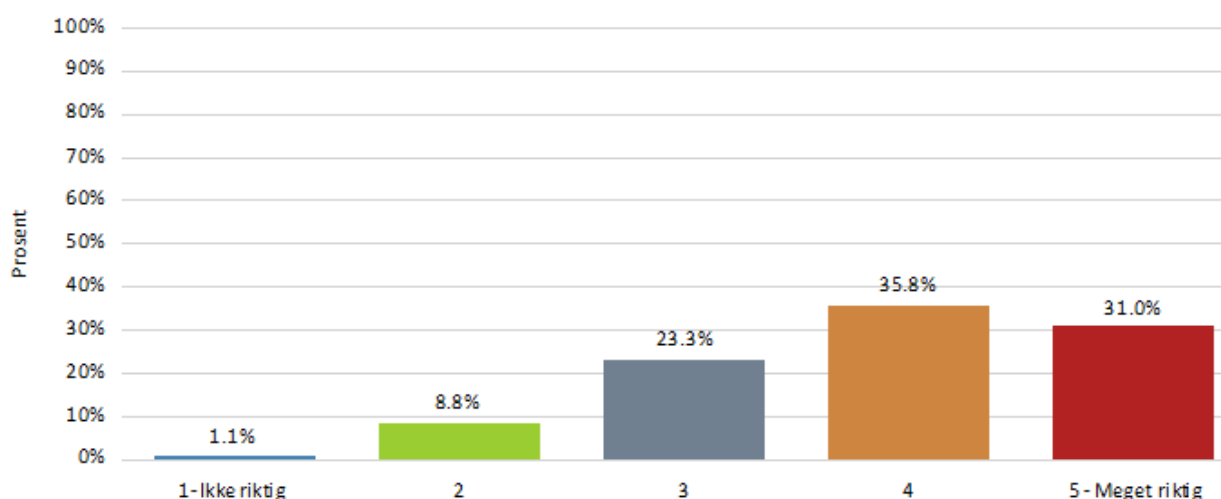
43 % av hundene oppfattes som «ganske eller meget» usikker i noen situasjoner av sine eiere

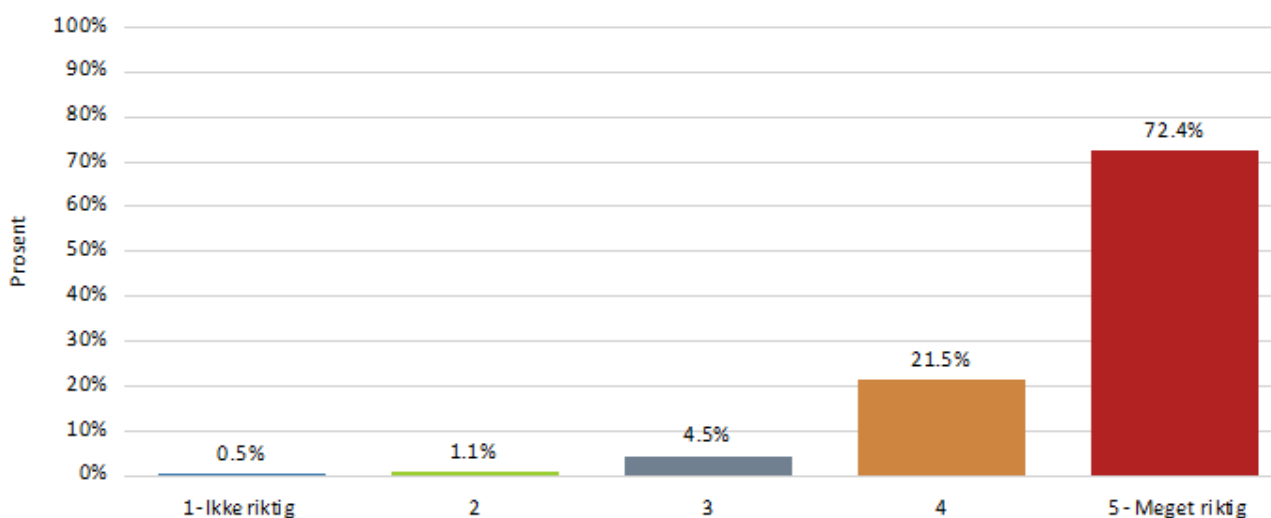
71% av hundene oppfattes som «ganske eller meget» trygge av sine eiere

67% av hundene oppfattes som «ganske eller meget» selvstendige av sine eiere

De fleste collie-eiere synes begrepet «glad» er en riktig/meget riktig betegnelse på hundene

Vi anbefaler at alle oppdrettere leser helserapporten fra 2013, som ble presentert i 2014. Materialet omhandler 559 hunder, hvorav 170 var døde.

Avlsrådet ønsker å gjennomføre ennå en undersøkelse sammen med NMBU, for å få inn data på levende hunder og få flere til å delta, via hjelp fra oppdrettere også. Spesiell fokus på hvorfor det er så mange som både har svart at hunden er ganske eller meget usikker i noen situasjoner og veldig høy score på at hunden er trygg. Viktig å kartlegge hvilke situasjoner hunden er utrygg i, utover det som kommer frem i undersøkelsen.

Det er også viktig at oppdrettere ikke hviler på disse resultatene men fortsatt har atferd i fokus i sitt oppdrett.

Oppsummering vedrørende adferd (ikke alle punkter i rapporten):

- 85% er meget godt eller godt fornøyd med hundens generelle atferd. De fleste hundene oppfattes som kontaktsøkende, glade og lettlærte.
- 43% av hundene er oppfattes som «ganske eller meget» usikker i noen situasjoner
- 11% karakteriseres som «humørsyke» og 21% som «pysete», 29% som «temperamentsfulle»
- Bare ca. 2% sloss når de er løse “svært ofte” eller “ofte” med hunder av samme kjønn.
- Ca 4% av hunden kan vise aggressive signaler (“ofte-svært ofte) mot andre hunder av

- samme kjønn når de går i bånd.
- Frekvensen av hunder som har bitt av andre hunder (samme kjønn) «ofte/meget ofte» er meget lav.
- Den rapporterte frekvensen av knurring på voksne fremmede ligger på ca. 0,6% (ofte meget ofte).
- 17% av hundene ser ut til å ha relativt sterk/meget sterk angst for skudd/høye lyder, mens 22% har sterk eller meget sterk angst for fyrverkeri.
- Ca 1,1% av hundene har sterk angst for å være alene hjemme
- Ca 12,5% av hundene kan vise noe angst for åpne trapper
- Ca 7,3% av hundene kan vise noe angst for fremmede menn

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Langsiktig mål:

Oppfordre oppdrettere til å bevare den gode statistikken vi har i dag på colliens atferd, men samtidig også jobbe mot å gjøre den enda bedre.

Prioritering og strategi for å nå målene

Innlemme atferd inn i kurs og konferanser og fremheve viktigheten av atferd som et viktig aspekt inn i avlsstrategien for rasen.

EKSTERIØR

Eksteriørbedømmelser:

Collie skal være en elegant, velproporsjonert, smidig og velbygd hund med moderat avrundet benstamme.

Den skal bevege seg med lange jordvinnende steg. Hodet senkes i bevegelse, noe som er typisk for gjeterhunder. Den skal ikke være tung og grov, men heller ikke for spe. En korrekt front er viktig for hele konstruksjonen da store deler av hunden hviler på nettopp fronten. Et godt kryss og sterk velvinklet bakpart gir et nødvendig driv i bevegelsene. Halen kan bæres høyt men aldri innover rygglinjen. Hodet er veldig viktig for rasen! Hodets proporsjoner er av stor betydning og må ses i forhold til hundens størrelse.

Sett forfra eller fra siden, fremstår hodet som en velskåret ren kile med myke konturer.

Sidene smalnes gradvis, jevnt og mykt fra ørene til enden av den sorte nesebrusken. Sett i profil ligger toppen av skallen og toppen av snuten i to parallelle rette linjer av samme lengde brutt av stoppen. Et midtpunkt mellom de innerste øyekroker (senteret for korrekt plassert stopp), er balansepunktet for hodets lengde. Skallens dybde fra øyenbryn til kjevns underside aldri overdreven (dyp gjennom).

Uttrykket skal være mildt og utstråle intelligens med et kvikt, årvåkent blick når hunden lytter.

Pelsen skal bestå av underull, strie dekkhår og være meget tett. Dekkpelsen rett og føles stri, underpelsen myk og ullen og så tett at den nesten skjuler huden; manke og brystpels i overflod, maske og ansikt glatt, ører glatt på tipp, men har mer hår mot basen, frambeina med rikelige faner, bakbeinene over hasene skal ha rikelige skjørt/bukser, men glatt under haseledd. Halen rikelig bepelset

En korrekt pels er smussavstøtende og skal beskytte mot kulde, varme og væske. Pelsen skal ikke være overdreven, verken for mye eller for lite.

At proporsjonene er korrekte er meget viktig for å få et rasetypisk preg på collien. Det skal ikke være lavstilte lange hunder, ei heller skal det være høystilte korte hunder. Kroppen skal være noe lengre enn høyden, men skal ikke gi inntrykk av å være en lavstilt lang hund.

De lange jordvinnende bevegelsene hos collien er en fryd for øyet. Dessverre ser man ofte hunder med korte trippende steg, dette kommer ofte av dårlige fronter.

Fremskutte og steile skuldre forekommer, også korte overarmer. Den ønskelige vel tilbakelagte skulder gir dessuten den korrekte og vakre halslinjen både når hunden står og når den senker hodet i trav. Fronter med dårlige forbryst og grunne brystkasser er vanlig og absolutt ikke ønskelig. På den annen side skal vi heller ikke ha voldsomme forbryst og dype tønneformede brystkasser. Brystet skal være dypt med vel rundede ribben.

Bakparten skal være velvinklet og stabil, med muskuløse lår, godt bøyde knær og lavt ansatte, kraftfulle haser. Hunder med en overvinklet bakpart og dårlig vinklinger foran får en fallende overlinje. Det skal være en velbalansert hund med fast og sterk rygg. Det forekommer bratte kryss, dette hindrer den ønskelige jordvinnende bevegelsen.

Potene skal være ovale med godt polstrede tredeputer.

Det finnes mange ulike hodetyper på collien, og vi bør være på vakt så det typiske hodet og uttrykket bevares. Det påpekes at det ikke bør være «jo kraftigere jo bedre» ei heller for spinkelt og spisst.

Det er 3 godkjente farger hos collie; sobel, tricolour og blue merle

Sobel:

Alle nyanser av lys gylden til varm maghogny eller skygget sobel. **Lys strå eller kremfarget er høyst uønsket.**

Tricolour:

Overveiende sort med varm tan tegninger rundt ben og hode. **Rustfarget skjær i dekkpelsen er høyst uønsket.**

Blue merle:

Overveiende klar, sølvblå, flekket og marmorert med sort. Rike tantegninger foretrekkes, men mangel på disse skal det ikke slås ned på. **Store sorte tegninger, skifergrå farge eller rustfarget skjær i dekkpels eller underull er høyst uønsket.**

Helt hvit eller overveiende hvitt er høyst uønsket.

Alle bør ha de typiske hvite collieteningene i større eller mindre grad. Følgende tegninger foretrekkes- hvit krage, hel eller delvis, hvitt bryst, ben og poter og hvit haletipp. Et bliss kan forekomme på snute, skalle eller begge.

Diskvalifiserende feil:

- ✓ **Aggresivitet eller uttalt skyhet**
- ✓ **En hver hund som viser fysiske eller adferdsmessige defekter skal diskvalifiseres.**
- ✓ **NB: Hannhunder skal ha to normalt utviklede testikler helt nede i pungen.**

Høyde ved skulder:

Hannhund: 56 - 61 cm

Tispe: 51 - 56 cm

Overdrevne eksteriørtrekk

Innenfor rasen har vi lite overdrevne eksteriørtrekk, dog velger vi å trekke frem eksteriørmessige problemer hos rasen i dag.

Det forekommer i dag størrelsesmessig collies i begge ender av det ekstreme, både de som er for store og grove, men også de som er for små og korte i forhold til rasestandarden. Begge deler er like uønsket.

I følge rasestandarden er hode og uttrykk av meget stor betydning for rasen. Man ser dessverre ofte grove

hoder med for dype skaller.

Øynene og deres form og plassering er av meget stor betydning for å få det korrekte uttrykket.

Øynene skal være mandelformet, mørke brune (unntatt blue merle), middels store og skrånende.

Man ser i dag både for runde, for smale, for store, for små og trekantede former på øynene, dette er høyst uønsket.

Man ser dessverre også en økende tendens til at øynene er for bredt ansatte noe som igjen forstyrrer det viktige uttrykket til rasen.

Det er i dag i alt for stor grad dårlig fronter på rasen, dette medfører at vi mister de gode jordvinnende bevegelsene.

Man ser en stor tendens til uønsket haleføring spesielt hos hannhunder, dette kan ofte henge sammen med et kort kryss.

Et annen meget viktig moment i dagens eksteriørmessige utfordringer ligger på den sprikende typen av dagens collies.

Det er også viktig at vi bevisst tenker på å beholde gode og riktige farger på rasen, ikke strå/krem hos sobel og hos blue merle overveiende klar sølvblå, ikke for lyse eller for grå og uten rustskjær.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

De eksteriøre utfordringene krever tid for å få forandret på derfor vil vi kun sette langsiktige mål.

- Bedre de anatomiske forholdene i rasen.
- Bedre hode, øyne og uttrykk
- Jobbe mot en mer sammenfallende typelighet hos rasen

Prioritering og strategi for å nå målene.

Gjøre oppdrettere mer bevisst på den viktige betydningen av rasestandard i avlsarbeidet.

Fremheve viktigheten av utvelgelse når det kommer til avlsdyr, både med tanke på anatomi og type.

Holde oppdretter seminar og kurs med gode foredragsholdere.

Utarbeidelse av kompendium.

OPPSUMMERING

Vi kan oppsummere med at vi har en stabil, sunn og frisk rase som har mange bruksområder og er meget allsidig.

Dog har vi noen utfordringer i at vi har en dalende populasjon og ser en tendens til reproduksjonsproblemer i rasen.

Det er sterkt ønskelig å få en bedre kartlegging av både HD og klinisk øyestatus hos voksne collies.

Med bakgrunn i helseundersøkelsen viser det at vi har en rase som atferdsmessig er sosial, nysgjerrig, lett lært og trygg.

Men det er ekstremt viktig å fortsatt ha stort fokus på atferd og mentalitet i videre avlsarbeid.

Eksteriørmessig har vi noen utfordringer i forhold til både anatomi, type, hode og uttrykk.

Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål.

1. Økning av HD og klinisk øyestatus på voksne dyr.
2. Kartlegging av reproduksjonsproblemer
3. Bedring av anatomi og en mer sammenfallende type
4. Opprettholde den gode statestikken for rasens atferd.

Plan for videre arbeid i klubben

Klubben skal legge til rette for sine oppdrettere på en slik måte at de skal kunne søke råd og veiledning dersom det skulle være behov for dette.

Utarbeide valpeguide, oppdretterguide og kompendium.

Innhente gode foredragsholdere til oppdretterseminar og kurs.

Jobbe mot et samarbeid med Veterinærhøyskolen og Agria i forhold reproduksjonsproblemer.

Jobbe for å øke interessen for både rasen og klubben.

Norsk Collie Klubb, Avlsrådet